

„Euroopa horisondi“ tervise valdkonna partnerluste seminar

MS Teams, 7.12.22

„Euroopa horisondis“ on partnerluste kaudu rahastatavate teemade hulk laiem kui varasemates raamprogrammides. Kuivõrd partnerluste kaudu rahastatavaid teemasid valdkondlikud tööprogrammid ja taotlusvoorud ei dubleeri, siis tasub neil silm peal hoida. Piiratud ressursside tingimustes on sel siiski kaks eesmärki: 1) olla kursis, milliseid teemasid rahastatakse tavapärase valdkondlike taotlusvoorude kaudu ning mis teemad on jäetud partnerluste kaudu rahastamiseks; 2) valida partnerlused või partnerluste taotlusvoorud, milles Eesti teadlastele osalemise võimalust pakkuda. Mõõdukal määral on võimalik partnerluste rahastatavaid teemasid ka omalt poolt mõjutada, kuna taotlusvoorude ettevalmistused algavad enamasti sidusrühmadega konsulteerimisest, mis lihtsamal kujul realiseerub veebiküsitlusena.

Tervise valdkonna partnerluste tegutsemispõhimõtetest ja sellest, kuidas Eesti riik neis plaanib osaleda, oleme rääkinud varasemates seminarides 24. novembril 2021 ning 15. juunil 2022; nende kokkuvõtteid saab lugeda siit: <https://etag.ee/valiskoostoo/euroopa-horisont/partnerlused/era-net-projektid/>. Seepärast kõiki detaile seekord üle ei korda ning keskendume peale viimast seminari toimunule.

ETAGi välisteaduskoostöö osakonna juhataja **Maarja Adojaan selgitab partnerlustes osalemise ja partnerluste tööühmade tegevuse põhimõtteid.**

Partnerlustes osaluse Eesti-siseseks koordineerimiseks on moodustatud 4 fookusvaldkondade põhist tööühma:

- Digilahendused igas eluvaldkonnas; kontaktid ETAGis: Rebekka Vedina, rebekka.vedina@etag.ee (digivaldkond, tööstus ja kosmos), Priit Tamm, priit.tamm@etag.ee (teadustaristud)
- Tervisetehnoloogiad ja –teenused; kontaktid ETAGis: Argo Soon, argo.soon@etag.ee (tervis), Margit Suuroja, margit.suuroja@etag.ee
- Kohalike ressursside väärindamine; kontaktid ETAGis: Katrin Saar, katrin.saar@etag.ee, (toit, biomajandus, loodusvarad ja põllumajandus), Margit Suuroja, margit.suuroja@etag.ee
- Nutikad ja kestlikud energialahendused: Maria Habicht, maria.habicht@etag.ee (energia ja transport); Priit Kilgas, priit.kilgas@etag.ee (kliima ja keskkond)

Iga partnerluse tööühmal on kaks eesmärki:

- vahetada omavahel partnerlustes osalemise ning partnerluste ja missioonide ettevalmistamisega seotud infot
- viia kokku ühisesse inforingi rahastajad ja potentsiaalsed taotlejad

Partnerlustega seotud viimase aja arengud Eestis:

- ETAGi-poolne partnerluste rahastamine toimub lähiaastatel peamiselt tõukevahenditest (Mobilitas programm)
  - Tõukevahenditest saab „Euroopa horisondis“ rahastada ka Euroopa Komisjoni kaasrahastusega konkursse
  - Tõukevahenditest rahastatakse ainult nutika spetsialiseerumise valdkondadega seotud tegevusi

- Järjest enam on taotlusvoorudes mitu Eesti-poolset rahastajat – ETAG+ministeeriumid
  - Võimalusel osalusnõuded ja –reeglid ühtlustatakse
  - Võimalus rahastada rohkem kui ühte projekti taotlusvooru kohta
- Taotlema oodatakse lisaks TA asutustele ja ülikoolidele ka ettevõtteid, omavalitsusi, erialaliite, kodanikualgatusi, jms
- ETAG rahastab Eesti teadlastega projekti kuni 150 000 euroga: grant on 100 000 eurot lihtpartnerina osalemise puhul ning 150 000 eurot juhul, kui osaletakse koordinaatori rollis. Selliselt püüab ETAG innustada Eesti teadlasi ja teadusasutusi võtma enam enda kätte juhtpartneri ohje.

Uute partnerluste loomiseks on Euroopa Komisjon algatanud konsultatsiooni, mis on veebipõhine:

https://research-and-innovation.ec.europa.eu/news/all-research-and-innovation-news/now-open-largest-public-consultation-ever-held-past-present-and-future-european-research-and-2022-12-01_en&pk_campaign=rtd_news

Tabel 1: Aastatel 2022-2025 osaleme rahastajana järgmistest partnerlustes:

Euroopa horisondi partnerlused	2022	2023	2024	2025
Fostering an ERA for Health Research, 1. konkurss		?	?	?
Fostering an ERA for Health Research, 2. konkurss				?
Transforming Health and Care Systems, 1. konkurss			v	v
Transforming Health and Care Systems, 2. konkurss				v
Pandemic Preparedness, 1. konkurss				v
Rare Diseases, 1. konkurss				v
Personalised Medicine, 1. konkurss				v
PARC-European Partnership for Chemicals Risk Assessment	v	v	v	v
One Health/Antimicrobial Resistance, 1. konkurss				
Animal Health and Welfare, 1. konkurss				v
EUROSTARS (potentsiaalselt panustab kõigisse fookusvaldkondadesse)	MKM	MKM	MKM	
TARISTU: ELIXIR - Eluteaduste andmete teadustaristu (A Distributed Infrastructure for Life-Science Information)	v	v	v	v
TARISTU: BBMRI - ERIC - Eesti Genoomikakeskus (Biobanking and Biomolecular Resources Research Infrastructure)	v	v	v	v
TARISTU: EMBL - Euroopa Molekulaarbioloogia Laboratoorium (European Molecular Biology Laboratory)	v	v	v	v

Tabel 2: Varasemate raamprogrammide partnerlused - ERA-NET,EJP,EIT, milles eesti osaleb 2022-2025 aastail

ERA-NET konkursid	2022	2023	2024	2025
JPIAMR- Antimicrobial Transmissions Interventions	v	v		
JPIAMR I lisakonkurss 2022		v	v	
ERA-Neuron Cofund2 Network of European funding for neuroscience research	v	v		
ERA-Neuron I lisakonkurss 2022	v	v		
ERA-Neuron I lisakonkurss (network)		v	v	
ERA PerMed - Personaalmehitsiin JTC2021	v	v	v	
TRANSCAN-2 2016 - Lisakonkurss	v			
TRANSCAN-3 lisakonkurss 2022		v	v	v
TRANSCAN-3 lisakonkurss 2023			v	v
ERA-CVD - ERA-Net on Cardiovascular Diseases Lisakonkurss (2017)	v			
ERA-CVD - ERA-Net on Cardiovascular Diseases Lisakonkurss (2018)	v			
ERA-CVD - ERA-Net on Cardiovascular Diseases Lisakonkurss (2020)	v			
EuroNanoMed III 1. Lisakonkurss JTC2018	v			
EuroNanoMed III Lisakonkurss JTC2020	v			
EuroNanoMed III Lisakonkurss JTC2021	v	v		
ERA-Net Cofund on ICRAD - Infectious Animal Diseases (rahastab MEM)	v	v	v	
ERA-Net Cofund on ICRAD - Infectious Animal Diseases - 1. lisakonkurss (rahastab MEM)		v	v	v
ERA-Net Cofund on ICRAD - Infectious Animal Diseases - 2. lisakonkurss koos JPI HDHL			v	v
RUS Plus 2017- Further linking Russia to the ERA: Coordination of MS/ AC ST programmes towards and with Russia	v			
RUS Plus 2019 Call on Science and Technology	v	v		
KIC EIT Health	v	v		
EJP RD -Rare Disease European Joint Programme Cofund (Haruldaste haiguste võrgustik)	v			

Kõigi raamprogrammides osalevate riikide partnerlustes osalemise ülevaate on koostanud projekti ERA-Learn meeskond. ERA-Learn projekti eesmärgiks on P2P partnerluste temaatikaga seonduvad toetatavad tegevused – sh heade praktikate kogumine ja levitamine, osalemise laiendamine, mõju hindamine, veebiportaali www.era-learn.eu pidamine, töötubade ja konverentside korraldamine.

Ilmunud ülevaated Poola, Austria, Hispaania, Belgia, Soome ja Norra osaluse kohta Horisont 2020 partnerlustes. Eestit käsitlev analüüs valmis 2022 septembris ja selle valmimiseks andsid sisendit meie ministeeriumid ja agentuurid (HTM, MEM, ETAG, EAS) ning ülikoolid (TÜ, TalTech, TLÜ, EMÜ). Eestit kirjeldavaid indikaatoreid võrreldakse referents-riikide Läti, Sloveenia, Iirimaa, Norra andmetega. Mõned näitajad Eesti osaluse kohta H2020 partnerlustes:

- H2020-s osales Eesti 51 partnerluses (EL - 53, EL13 - 37)
- Kokku oli 341 taotlusvooru, EE osales 99-s (EL -127, EL13 - 91)
- Toetatud projektide arv EE - 92, EL - 433, EL13 - 137)
- Koordinaatoreid väga vähe (2%), Lätis 15%, Norra 30%
- Eestis on rahvusvahelisele koostööle suunatud rahastuse osakaal
- üldisest teaduse rahastusest suhteliselt väike (EL eesmärk 5%)
- ERA-Nettide riigipoolne (ETAG+MEM) rahastus ~10 miljonit eurot

Materjali leiab ERA-Learni veebilehelt <https://www.era-learn.eu/documents>.

Eesti osalemine raamprogrammis „Euroopa horisont“ on päris tubli, iseäranis kui arvestada saadud toetuse juures elanike arvu ja SKP-ga.

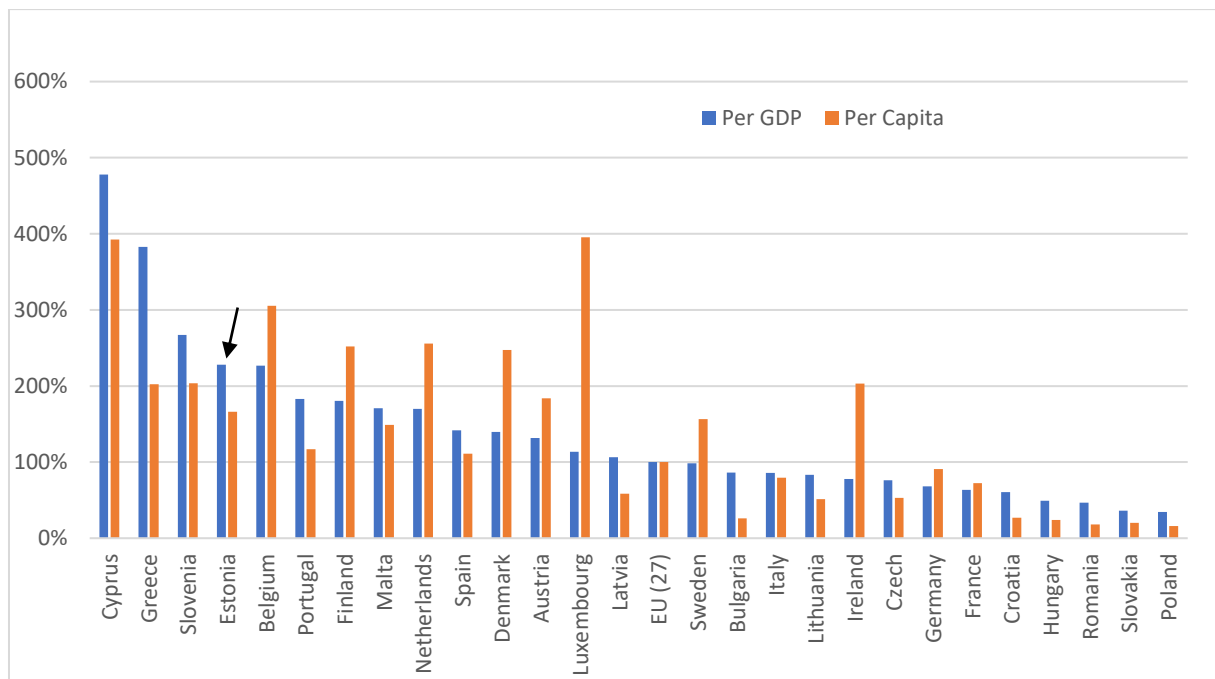

Diagramm 1: EL toetus „Euroopa horisondi“ projektides (SKP ja elanike arvu kohta; EU27 on 100%), andmed septembri 2022 seisuga

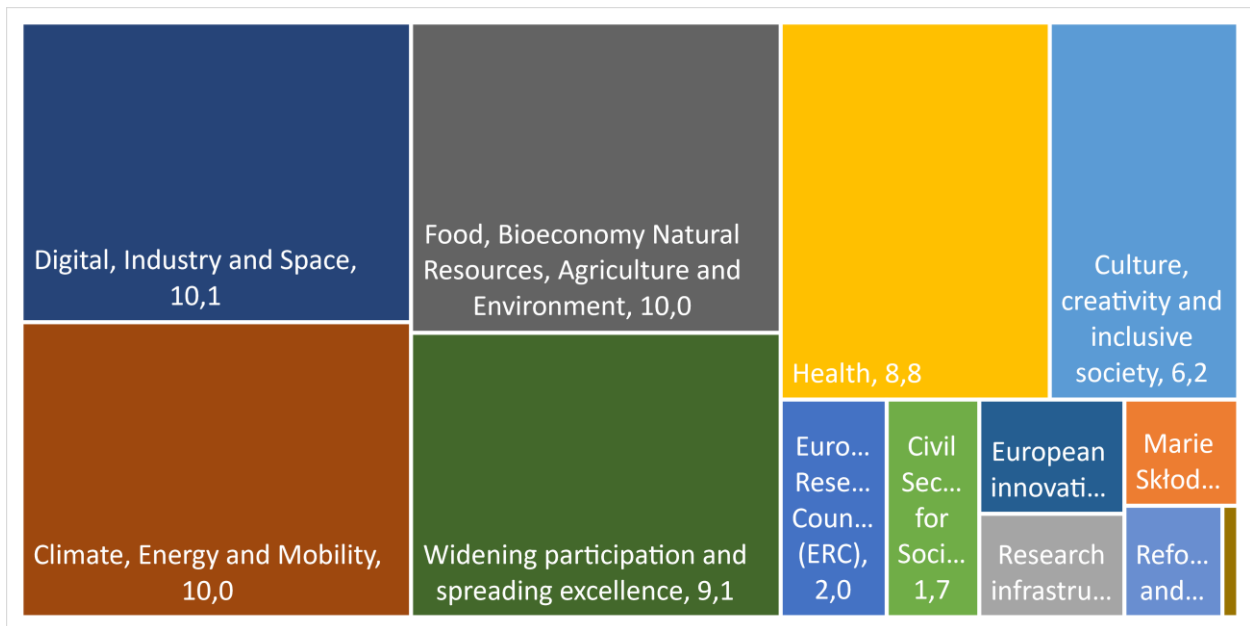

Diagramm 2: Edukamad valdkonnad (MLN EUR) Eesti jaoks „Euroopa horisondis“

Tabel 3: Eesti taotlused ja projektid ning projektides saadud EL rahastus koos osakaaluga (sept 2022)

Sammas	Valdkond	Taotluste arv	Projektide arv	Projektides saadud EL rahastus	Vastava rahastuse osakaal tervikust
I sammas: Tippasemel teadus	Euroopa Teadusnõukogu (ERC)	52	1	2,00 M€	3,2%
	Marie Skłodowska-Curie tegevused	85	8	1,05 M€	1,7%
	Teadustaristud	16	11	1,3 M€	2,1%
II sammas: Üleilmsed väljakutsed ja Euroopa tööstuse konkurentsivõime	Klaster 1: Tervis	91	25	8,79 M€	14,0%
	Klaster 2: Kultuur, loovus ja kaasav ühiskond	119	20	6,17 M€	9,8%
	Klaster 3: Ühiskonna tsiviiljulgeolek	47	8	1,75 M€	2,8%
	Klaster 4: Digivaldkond, tööstus ja kosmos	123	30	10,13 M€	16,1%
	Klaster 5: Kliima, energia ja transport	108	28	9,96 M€	15,9%
	Klaster 6: Toit, biomajandus, loodusvarad, põllumajandus ja keskkond	95	36	9,95 M€	15,9%
III sammas: Innovatiivne Euroopa	Euroopa Innovatsiooninõukogu (EIC)	20	1	0,15 M€	0,2%
	Euroopa innovatsiooni ökosüsteemid (EIE)	24	9	1,44 M€	2,3%
Osaluse laiendamine ja Euroopa teadusruumi tugevdamine	1. Osaluse laiendamine ja tippaseme levik	43	12	9,12 M€	14,5%
	2. Euroopa T&I süsteemi reformimine ja tõhustamine	12	7	0,95 M€	1,5%
Kokku		835	196	62,74 M€	100%

Järgnevalt ülevaade HEU tervise valdkonna partnerlustest.

Riikide osalusega partnerlused on järgmised:

- Global Health ehk EDCTP3. Partnerlus ravimite ja vaktsiinide arendamiseks Aafrika elanikkonna jaoks. Partnerlus soosib riike, kus on olemas suur farmaatsiatööstus. Eesti selles partnerluses ei osale.
- EU partnership for Chemicals Risk Assessment (algas 2022 alguses)
- Fostering an ERA for Health research (algas 2022 novembris)
- Health and care systems transformation (algab 01.01.2023)

- Personalised Medicine (2023 taotlusvoorus)
- Rare Diseases (2023 taotlusvoorus)
- One Health AMR (2024 taotlusvoorus)
- Partnership on pandemic preparedness (2024 taotlusvoorus)
- Partnership on brain research (2025 taotlusvoor)

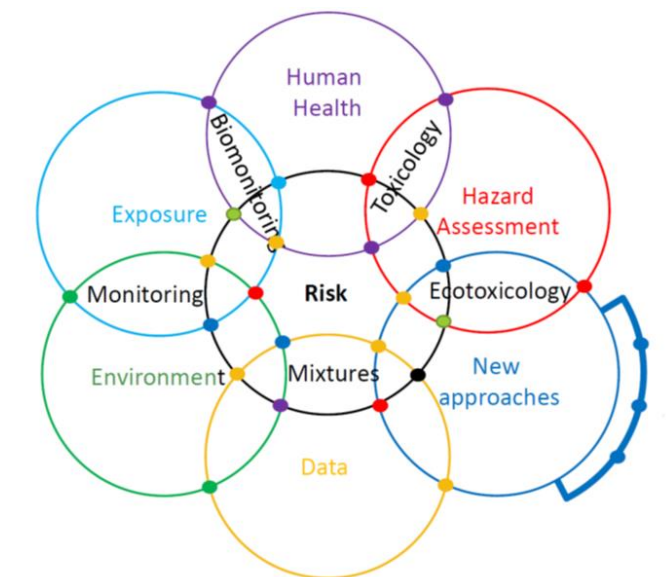
Riikide osaluseta partnerlus on Innovative Health Initiative – IHI (innovaatiliste tervisetehnoloogiate algatus). Selles on Euroopa Komisjoni partneriks üle-euroopalised farmaatsia- jt meditsiinitehnoloogiate ettevõtete assotsiatsioonid. Viimased hüvitavad oma osalemise projektides ise, akadeemiliste asutuste ja partner-assotsiatsioonidesse mittekuuluvate ettevõtete osalemise kulud katab Euroopa Komisjon. Taotlemis- ja hindamisprotseduur järgib raamprogrammi tavapäraseid reegleid.

Omaette grupi moodustavad Horisont 2020 eelarvest rahastatavad ERA-Netid: vähktõve siirdemeditsiinilisi uuringuid rahastav TRANSCAN3, antimikroobse resistentsuse probleemide lahendusele orienteeritud JPIAMR-ACTION, ning närvisüsteemi haiguste uuringuid rahastav ERA-Neuron.

Nüüd igast partnerlusest pisut lähemalt.

EU Partnership for Chemicals Risk Assessment (kemikaalide riskihindamise partnerlus). Lühikirjeldus (pikemalt on seda käsitletud varasemates seminarides):

- Üle-Euroopaline teadusarendusplatvorm kemikaalide terviseriskide hindamiseks
- Hõlmab 9 töopaketti
- Eesti osaleb töopakettides 2 (ühine teaduspoliitiline tegevuskava) ja 6 (uuendused regulatiivses riskihindamises, TÜ)
- Eesti soovib edaspidi osaleda ka töopakettis 4 (biomonitoring)

Joonis 1: PARC tegevusala skemaatiline kirjeldus

Töopakett 2, milles Eesti aktiivselt osaleb:

- Osaleme PARCroute ja PARCopedia koostamises.

- PARCroute – strateegilised tegevuskavad erinevate tegevuste elluviimiseks. Esmane skelett peaks valmima veebruariks.
- PARCopedia - Teadmiste haldamise platvormi “Science 2 Policy Dialogue” S2PDnet disainimine, käigushoidmine ja ajakohastamine. Esmane skelett peaks valmima esimese tööaasta jooksul. (Teine tööaasta algab 01.05.2023)
- SoM osaleb dokumentide koostamises poliitikakujundaja pilgu läbi.

Tööpakett 4, milles Eesti soovib edaspidi osaleda:

- Tööpakettis on koostatud küsimustik ning tehtud projekti disain.
- Mõõdetakse PAH sisaldusi 3 vanusegrupis.
- Aktiivne proovivõtu periood PARC-is on 05.2023-04.2026
- Kattub osaliselt Eestis Ida-Virumaale planeeritud biomonitoringuga (ÕÜF).
- Kohandame Ida-Virumaa biomonitoringu lähteülesannet PARC dokumentide järgi ning saame osaleda WP4-s andmete jagamisel. Lähteülesanne 2023.

European partnership fostering European Research Area (ERA) for health research, ERA4Health, Euroopa terviseteaduste partnerlus

Partnerlust koordineerib Carlos III nimeline Tervishoiu Instituut, ISC III (ES)

Partnerlus alustas tegevust novembris 2022 ja selle temaatika on mõjutatud hiljutistest JPI-dest ja ERA-netidest:

- Haiguste ennetamise strateegiad
- Toitumisest ja eluviisist sõltuvad haigused
- Südame-veresoonkonna haigused
- Nanomeditsiin
- ... on veel ruumi uute aktuaalsete teemade lisamiseks tulevasteks taotlusvoorudeks

Esimene taotlusvoor avanes 7. detsembril 2022; selles kaks teemat:

- Rahvatervise teema “Identifying novel strategies and approaches to reduce health inequalities through promoting healthy diets and/or physical activity”
- Südame-veresoonkonna haigusi käsitlev teema “Innovative Therapies for Cardiovascular Diseases including Treatment of Chronic heart failure and atrial fibrillation”

Eesti esimeses taotlusvoorus ei osale. Ka 2024 plaanitakse taotlusvooru kahel erineval teemal.

European partnership on transforming health and care systems (HTCS), Tervishoiusüsteemide optimeerimise partnerlus

See partnerlus toetab tervise klasteri 4. eesmärki: Innovaatiline, kestlik ja kvaliteetne tervishoid. Selle eesmärkidenä võib välja tuua järgmist:

- Tervishoiusüsteemid tõhusaks tõendus põhisel ja üle-euroopalises koostöös
- Innovatsioon kliinilisse praktikasse
- Elanikkonna ja patsientide kaasamine tervise alasesse tegevusse

Läbivad põhimõtted ja sünergiakohad

- Digilahendused
- Rohepööre
- Muutused majanduses

Partnerlus käivitub 01.01.2023 ja seda koordineerib Sabrina Montante, Istituto Superiore di Sanità, IT. ETAg plaanib osaleda kolmes taotlusvoorus 150 000 euroga (kokku 450 000 eurot); kontaktid ETAGis on Argo Soon ja Margit Suuroja. Sotsiaalministeerium plaanib rahastada üht projekti ühes taotlusvoorus 150 000 euroga. Esimese taotlusvooru jätab SoM siiski vahele. Kontaktisik ministeeriumis selgub lähiajal.

European partnership on personalised medicine, Euroopa personaalmeditsiini partnerlus

Taotluse Euroopa Komisjonilt toetuse saamiseks esitamise tähtaeg 13. aprill 2023. Partnerluse tegevused saavad alata 2024. Ettevalmistusi, kus lisaks taotluse koostamisele koostatakse ka SRIA, detailne tööplaan partnerluse tegevuse esimeseks aastaks ning ka esimese taotlusvooru dokumendid, juhib Wolfgang Ballensiefen, DLR-st. Tema oli ka äsja lõppenud ERA-CVD koordinaator. Esimese, 2024. aastal avatava taotlusvooru teemat pole veel otsustatud.

Sellesse partnerlusse on SoM valmis panustama 1 x 150 000 €, kontaktisik ministeeriumis on Raili Sillart. ETAG jääb algse plaani – rahastada üht projekti kolmes taotlusvoorus – juurde. ETAGi kogupanus seega: 3 x 150 000 €. Kontaktisikud ETAGis on Argo Soon ja Margit Suuroja.

European partnership on rare diseases, Harvikaiguste partnerlus

See partnerlus toetab tervise klasteri 3. eesmärki: Haiguste ja haiguskoormuse leevendamine. Euroopa Komisjonilt saadava toetuse taotluse esitamise tähtaeg 13. aprill 2023; partnerluse tegevused algavad 2024. Partnerluse ettevalmistusi ja edasisi tegevusi koordineerib Daria Julkowska, ANR-st. Daria koordineeris ka kaht varasemat ERA-Rare projekti.

Esimene taotlusvoor saab toimuma 2024, täpsem teema on veel formuleerimata. Eesti panused selles partnerluses: SoM: 1 x 150 000 €, kontakt Heli Paluste; ETAg: 3 x 150 000 €, kontakt Argo Soon.

2024. ja 2025. aasta taotlusvoorudest toetavatest partnerlustest One Health AMR, Pandeemiaks valmistumise partnerlus ning aju-uuringute partnerlus on veel väga varases ettevalmistusjärgus; neist saame ehk midagi rääkida juba järgmisel seminaril.

Innovative Health Initiative – IHI (innovaatiliste tervisetehnoloogiate algatus).

Selle era- ja avaliku sektori partnerluse haldamiseks on loodud eraldi juriidiline kehand, mistõttu seda tüüpi partnerlusi nimetatakse institutsionaalseteks partnerlusteks. Selles partnerluses ei eeldata riikide osalust ning rahastamise tagab 50% ulatuses Euroopa Komisjon ning 50% rahastavad seda farmaatsia- jt meditsiinitehnoloogia ettevõtted (EFPIA; COCIR; EuropaBio; MedTech Europe; Vaccines Europe).

Partnerlusel on oma teadusagenda ja taotlusvoorud; osalemistingimused on sarnased HEU üldtingimustele ning ka taotlemine toimub läbi Funding & Tenders portaali. III ja IV taotlusvoor avanevad 2023 jaanuaris. Lähemalt: <https://www.ih.europa.eu/>

Lühidalt ka vähimissioonist

Eesti osalus on olnud pigem aktiivne ja edukas. 2021. aasta taotlusvoorus osales 9 taotlejat, neist 3 olid edukat – nende taotlused pälvisid rahastuse. 2022 taotlusvoor esitati 5 taotlust ja rahastuse sai neist 4; ühes projektis osaleb kaks Eesti partnerit. 2021. aasta 0,4 miljonile eurole lisandub 2022 taotlusvoorust veel 0,5 miljonit eurot.

2023. aasta taotlusvoor avaneb 12. jaanuaril; taotluste esitamise tähtaeg 12. aprillil. Taotlusvooru infopäev leiab aset 17. jaanuaril 2023; partnerlusüritus toimub 20. jaanuaril 2023.

2022 valiti vähimissioonile uus nõukogu. Ka selles nõukogus on üks Eesti teadlane – Kaia Palm.